

Beleidsplan (hoog)begaafdheid 2013-2017

Katholieke basisschool De Bongerd Gassel

Geldigheidsduur: 4 jaar	Voor akkoord:
Evaluatie: juni 2018	
Vastgesteld in de MR: juni 2014	<i>Voorzitter MR</i>

1. De visie van de school	3
2. De doelgroep en hoogbegaafdheid	4
2.1 Definitie hoogbegaafdheid.....	4
2.2 Definitie van hoogbegaafdheid die wij hanteren	4
2.3 Hoogbegaafdheid in de schoolpraktijk.....	6
2.4 Kenmerken (hoog)begaafden	6
3. Signaleren en diagnosticeren	7
3.1 Inleiding	7
3.2 Signaleren in groep 1-2	7
3.3 Signaleren in groep 3 t/m 8	8
3.4 Schematisch overzicht van signaleren/diagnosticeren:	9
3.5 Intake vragenlijst	10
4. Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.....	14
4.1 Inleiding; Veni vidi vici	14
4.2 Besluitvormingsprocedure vervroegde doorstroming	14
4.3 Stappenplan invoering.....	15
4.4 Doorstroomschema's.....	16
5. Begeleiden van (hoog)begaafde kinderen.	17
5.1 Inleiding	18
5.2 Aanpassingen in de reguliere leerstof	18
5.3 Compacten en verrijken.....	19
5.4 Takenoverzicht.....	20
6. Rapportage en communicatie	21
6.1 Inleiding	21
6.2 Leerdoelen.....	21
6.3 Feedback verrijkingswerk	22
6.4 Takenkaart levelwerk	23

1. De visie van de school

In het hedendaagse onderwijs is "omgaan met verschillen" een centraal thema geworden. De laatste jaren is er in Nederland sprake van een toenemende belangstelling voor onderwijs aan hoogbegaafde kinderen. Uitgaande van onze visie willen wij iedere leerling optimale kansen en zorg bieden. Ook op de basisschool De Bongerd is het besef aanwezig dat hoogbegaafde kinderen een specifiek onderwijsaanbod nodig hebben. Onderwijs aan hoogbegaafde kinderen vraagt om een andere aanpak, omdat deze kinderen een andere manier van denken hebben. Aandacht voor hoogbegaafde kinderen is nodig omdat ook zij moeten leren op school en met plezier naar school moeten gaan.

De missie van basisschool de Bongerd is: **Eruit halen wat erin zit.**

Wij streven er naar het optimale uit **alle** leerlingen te halen, daarbij rekening houdend met individuele mogelijkheden, talenten, kansen en belemmeringen. De Bongerd is een school waar je jezelf mag zijn, gebruik kan maken van je talenten en je thuis voelt.

Wij streven er naar kinderen onderwijs op maat te bieden door middel van adaptief onderwijs. Daarbij realiseren wij ons dat de leerlingen beschikken over verschillende capaciteiten, interesses en achtergronden. Eén van de belangrijkste principes is, dat de kinderen zoveel mogelijk een ononderbroken ontwikkeling moeten doormaken. Dit geldt voor kinderen die minder begaafd zijn maar ook voor kinderen die meer aankunnen dan de gemiddelde leerstof, de (hoog)begaafde kinderen. Daarop is ons onderwijs, in de breedste zin van het woord, ingericht.

Hoe wij hieraan inhoud geven kunt u lezen in hoofdstuk 3 van onze schoolgids.

Met het vaststellen van een beleid ten aanzien van hoogbegaafde kinderen willen we proberen een algemeen beleid te realiseren dat duidelijk en haalbaar is voor alle leerkrachten, kinderen en ouders.

Wij hopen dat dit beleid zal bijdragen aan de verbetering van het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen en ondersteuning zal geven aan teamleden en ouders.

2. De doelgroep en hoogbegaafdheid

2.1 Definitie hoogbegaafdheid

Hoogbegaafdheid is een complex begrip, omdat het iets over de intelligentie zegt, over iemands persoonlijkheid en over diens omgeving. Er is geen eenduidige definitie van hoogbegaafdheid. Er bestaan verschillende theoretische modellen over hoogbegaafdheid. Waar wetenschappers het over eens zijn, is dat intelligentie een voorwaarde is om tot prestaties te komen. Een intelligentietest kan echter alleen iets zeggen over de hoogte van iemands intelligentie. Dat wat als tweede voorwaarde wordt gezien voor hoogbegaafdheid, n.l. specifieke persoonlijkheidskenmerken, kun je alleen vanuit een subjectief perspectief in kaart brengen. Wetenschappers zijn het er daarnaast ook over eens dat iemands omgeving medebepalend is voor de mate waarin hij kan komen tot prestaties op hoogbegaafd niveau. Alleen onderscheidt niet iedere wetenschapper exact dezelfde factoren. Wie meer achtergrondinformatie wenst verwijzen we door naar de vakliteratuur hierover.

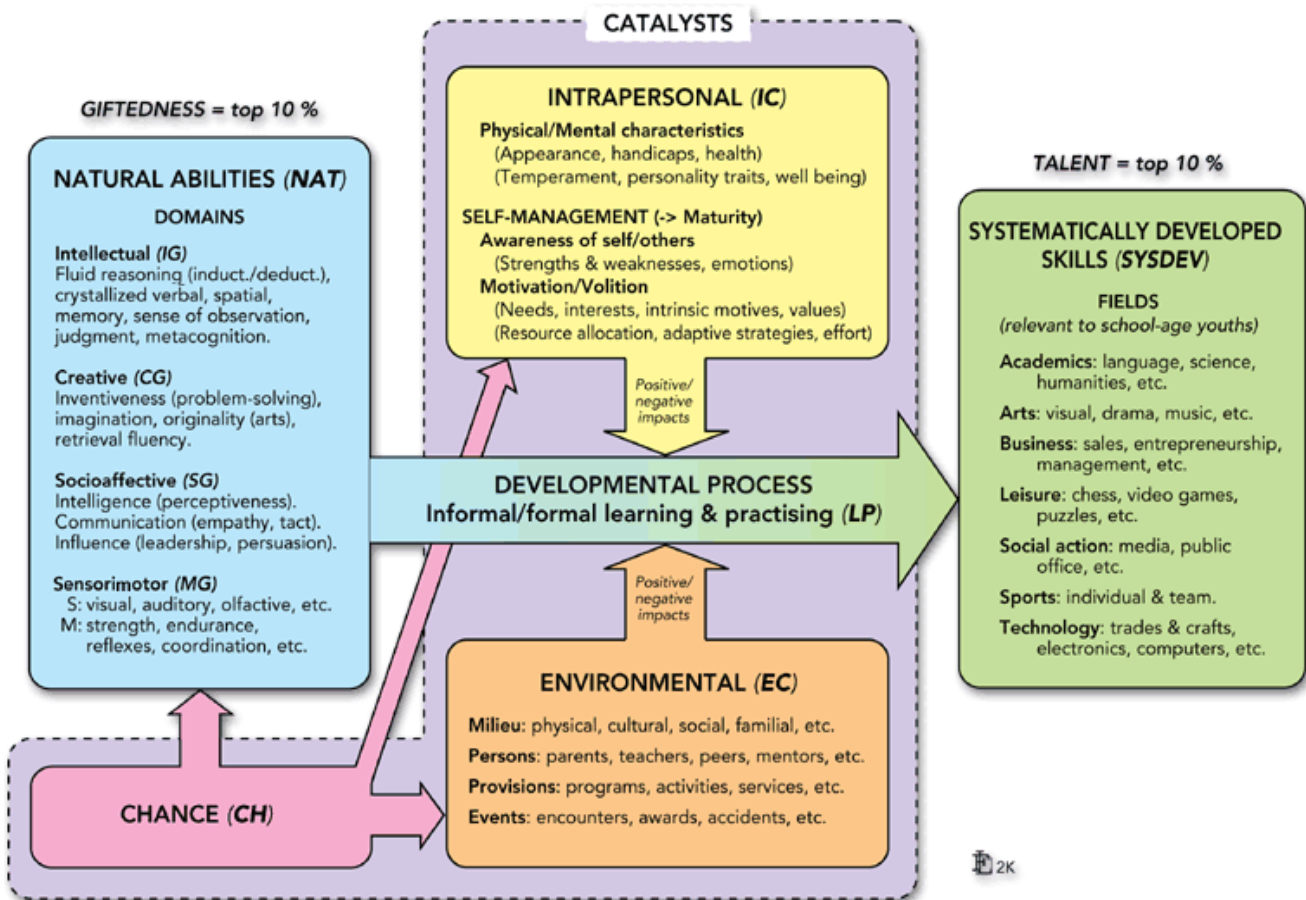
2.2 Definitie van hoogbegaafdheid die wij hanteren

Hieronder geven wij aan vanuit welke modellen wij werken en welke aspecten van deze modellen wij hanteren binnen onze school.

Het model van Renzulli en Mönks gaat ervan uit dat bij hoogbegaafdheid drie persoonskenmerken: intellectuele capaciteiten, creativiteit en taakgerichtheid (doorzettingsvermogen), in een positieve wisselwerking tot elkaar staan. Deze wisselwerking kan versterkt worden door een positieve invloed vanuit drie omgevingsfactoren, te weten: het gezin, de school, de leeftijdgenoten. Een samenspel tussen deze zes genoemde factoren is min of meer voorwaardelijk voor het manifest worden van hoogbegaafdheid. Indien de sociale omgeving geen ruimte geeft aan een hoog intelligent kind om zich te ontwikkelen, zal de hoogbegaafdheid in de kiem gesmoord worden. Hoog intelligente leerlingen kunnen zich ontwikkelen tot hoogbegaafden wanneer 3 persoonlijkheidskenmerken en 3 leereigenschappen in hoge mate aanwezig zijn, er een positief stimulerende omgeving is en er onderlinge harmonie bestaat tussen de zes genoemde factoren. Het is te vergelijken met topsport. Ook hier geldt: je kunt een sporttalent (hoogintelligent) zijn, maar je hebt een aantal karaktereigenschappen (doorzettingsvermogen, de wil om te winnen, etc.) en de steun van je omgeving nodig om een topsporter (hoogbegaafd) te worden.

In het **model van Gagné** wordt het proces van formeel en informeel leren als zodanig expliciet benoemd, een belangrijke factor vinden wij als team. Ook een hoogbegaafd kind heeft instructie op niveau nodig.

Gagné's Differentiated Model of Giftedness and Talent

Zoals eerder genoemd is intelligentie een voorwaarde om te komen tot hoge prestaties. Bij een zakelijke benadering zien we dat intelligentie eigenlijk niet meer is dan datgene wat met een intelligentieonderzoek wordt gemeten. De gemiddelde mens heeft een IQ van ongeveer 100. Alle mensen die een IQ hebben tussen 85 en 100 kunnen prestaties leveren op laag tot gemiddeld niveau. Mensen met een IQ tussen 100 en 115 kunnen prestaties leveren op gemiddeld tot hooggemiddeld niveau. Mensen met een IQ tussen 115 en 130 kunnen presteren op begaafd niveau. Mensen met een IQ boven 130 kunnen prestaties leveren op hooggemiddeld niveau.

2.3 Hoogbegaafdheid in de schoolpraktijk

De doelgroep van dit beleidsplan beperkt zich niet alleen tot de hoogbegaafde kinderen. In de praktijk willen wij ons ook richten op de begaafde kinderen en de kinderen die uitblinken op één vakgebied. Dit heeft als voordeel dat aan de leerbehoefte van nog meer leerlingen tegemoet gekomen wordt. Daarnaast hebben de hoogbegaafde leerlingen betere integratiemogelijkheden binnen de groep. De kans dat ze geïsoleerd worden in hun leerstofaanbod is op deze manier gering.

Concreet vertaalt naar de praktijk gaat het om de leerlingen die bij de LOVS-toetsen **3 keer een I of I+** scoren op één of meerdere vakgebieden en die de methodegebonden toetsen foutloos maken.

Bij de leerlingen van groep 1-2 spreken we nog niet van hoogbegaafdheid, maar van kinderen met een ontwikkelingvoorsprong. Hoogbegaafdheid is op deze leeftijd moeilijk vast te stellen en niet altijd betrouwbaar aangezien de ontwikkeling van een kleuter in sprongen verloopt. Dit beleidsplan is echter ook voor deze groep kinderen, al kan het zijn dat de ontwikkelingsvoorsprong slechts van tijdelijke aard is. In hoofdstuk 3 komen we hier uitvoerig op terug.

2.4 Kenmerken (hoog)begaafden

Het belangrijkste kenmerk is natuurlijk de hoge intelligentie. Meer maatgevend zijn de kenmerken die zich vanaf de kleuterleeftijd bij (hoog)begaafde leerlingen steeds scherper gaan aftekenen. Deze kenmerken kunnen we onderscheiden in leereigenschappen en persoonlijkheidseigenschappen.

leereigenschappen	persoonlijkheidskenmerken
is snel van begrip	is taalvaardig en kan spelen met taal
maakt grote denk- en leerstappen	komt met creatieve en originele oplossingen
beschikt over een goed geheugen	is geestelijk vroegrijp
heeft een brede algemene interesse en kennis	houdt van uitdagingen
beschikt over een groot probleemoplossend vermogen	beschikt over een groot doorzettingsvermogen
is in staat verworven kennis toe te passen	is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld
is in staat nieuwe kennis te integreren met oude kennis	is veelal een intuïtieve denker
beschikt over een groot analytisch vermogen	heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie
	beschikt over het vermogen tot (zelf)reflectie
	is sociaal competent

3. Signaleren en diagnosticeren

3.1 Inleiding

Binnen de school is er niet de expertise om bij kinderen een intelligentieonderzoek uit te voeren. Het oordeel van leerkrachten, ouders en schoolresultaten zijn daarom belangrijk bij het vaststellen van hoogbegaafdheid. Indien er een handelingsverlegenheid aangetoond wordt door school kan er vanuit school een intelligentieonderzoek worden aangevraagd bij een extern instituut. Uiteraard kunnen ouders zelf ervoor kiezen, op eigen kosten, hun kind te laten testen op hoogbegaafdheid.

Het team van De Bongerd werkt met het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH) vanaf schooljaar 2013-2014.

De groepsleerkracht start zelfstandig de fase van signalering op en verricht alle hierbij behorende taken.

Als ouders bij de leerkracht melden dat zij de indruk hebben dat hun kind hoogbegaafd is en zij kunnen hun mening onderbouwen, start de groepsleerkracht de fase van signalering.

De intern begeleider wordt op initiatief van de leerkracht, betrokken bij besluitvorming t.a.v. het vervolgtraject.

3.2 Signaleren in groep 1-2

Aangezien kleuters zich ontwikkelen in sprongen, kan bij deze leeftijdsgroep nog niet gesproken worden over (hoog) begaafdheid, maar spreken we over een ontwikkelingsvoorsprong.

Voor alle leerlingen die instromen, vullen de ouders een vragenlijst in (zie 3.5) In deze lijst wordt aandacht besteed aan het ontwikkelingsniveau van nieuwe leerlingen.

De leerkracht van groep 1-2 geeft de vragenlijst mee bij het 'instroompakket' met een toelichting in de welkomstbrief.

Op de achterkant van de vragenlijst is ruimte voor een menstekening. Deze tekening laat de groepsleerkracht op de eerste schooldag maken. Een dergelijke tekening kan veel vertellen over het niveau van de leerling.

Na zes weken laat de leerkracht de leerlingen weer een menstekening maken. De leerkracht kan dan zien of er sprake is van aanpassing. Ook de peuterspeelzaal en de Kinderopvang wordt gevraagd om een vragenlijst in te vullen.

De leerling wordt gedurende zes weken geobserveerd. De leerkracht vult nu ook zelf de vragenlijst in.

Zes weken na instroom vindt een evaluatie plaats en een gesprek met de ouders.

Indien de groepsleerkracht na observatie een ontwikkelingsvoorsprong signaleert, zal door de leerkracht de eerste vragenlijst van het DHH ingevuld worden.

Indien het DHH aangeeft dat verdere signalering nodig is, dan zal worden besloten dat ouders de vragenlijst ook invullen. Is dat niet het geval, dan stopt hier de signalering.

Na het invullen van de ouderlijst, wordt wederom gekeken naar het resultaat. Het advies van het DHH zal worden opgevolgd.

Als de groepsleerkracht en de ouders de lijst hebben ingevuld, volgt het diagnosticeren.

Een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong wordt doorgetoetst, om te achterhalen welk leerstofaanbod dit kind nodig heeft.

Vervolgens wordt uitgebreider onderzoek gedaan naar werkgedrag, sociaal emotionele ontwikkeling en verdere schoolvorderingen.

Nadat al deze gegevens zijn ingevoerd in het DHH, volgt een voorlopige conclusie; en wordt bepaald welk traject het kind gaat volgen. Dit kan op school zijn, op school en in de plusklas of op een school voor speciaal onderwijs.

Samen met de ouders wordt een afspraak gemaakt over het te volgen traject en de evaluatiemomenten.

3.3 Signaleren in groep 3 t/m 8

Indien een leerling nog niet gesignaleerd is in groep 1-2 wordt de volgende procedure gevolgd voor groep 3 t/m 8. De eerste vragenlijst van het DHH wordt ingevuld door de leerkracht indien de leerling ten minste op twee toetsmomenten in het LOVS en op ten minste 3 vakgebieden een I+ score behaalt.

Indien het DHH aangeeft dat verdere signalering nodig is, dan zal worden besloten dat ouders de vragenlijst ook invullen. Is dat niet het geval, dan stopt hier de signalering.

Na het invullen van de ouderlijst, wordt wederom gekeken naar het resultaat. Het advies van het DHH zal worden opgevolgd.

Als de groepsleerkracht en de ouders de lijst hebben ingevuld, volgt het diagnosticeren. Voorafgaand aan een oudergesprek vindt er altijd overleg plaats tussen de leerkracht en IB-er.

Nadat al deze gegevens zijn ingevoerd in het DHH, volgt een voorlopige conclusie; en wordt bepaald welk traject het kind gaat volgen. Dit kan op school zijn, op school en in de plusklas of op een school voor speciaal onderwijs. Samen met de ouders wordt een afspraak gemaakt over het te volgen traject en de evaluatiemomenten.

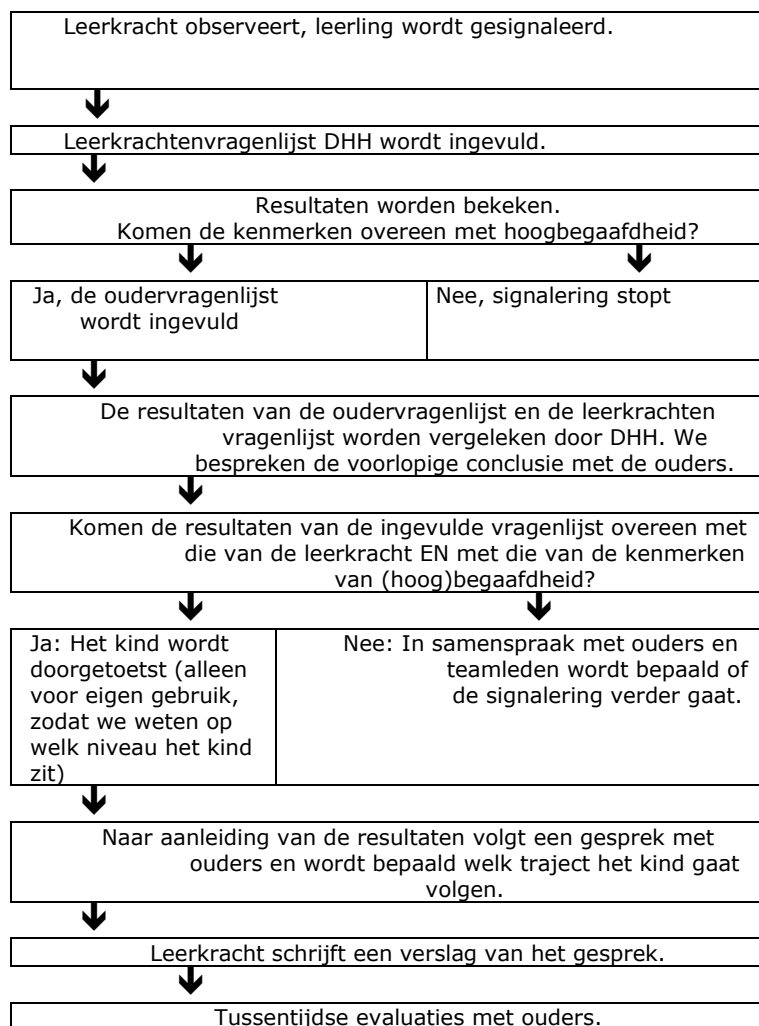
Vanaf groep 5 vult de leerling ook zelf een DHH lijst in.

Als een leerling op één vakgebied, gedurende twee toetsmomenten in het LOVS een I+ scoort, dan wordt geen DHH ingevuld, maar volgt wel

een traject voor begaafde leerlingen op dat vakgebied (Levelwerk). Na groep 5 zal het zelden voorkomen dat een leerling nog gesignaleerd en gediagnosticeerd wordt.

3.4 Schematisch overzicht van signaleren/diagnosticeren:

Groep 1-8

3.5 Intake vragenlijst

Schoolstraat 8
5438 AC Gassel
www.bsgassel.nl
debongerd@bsgassel.nl

Algemene informatie	
Naam	
Roepnaam	
Geboortedatum	
Geboorteplaats	
Adres	
Postcode en plaats	
Telefoon	
E-mail	
Broertjes en zusjes	
Bijzonderheden in het gezin	
Neemt uw kind gemakkelijk afscheid van u?	
Is uw kind zindelijk?	
Kan uw kind zichzelf aan- en uitkleden?	

Is er in de familie sprake van:	Onbekend	Ja	Nee
Lees- en spellingsproblemen (dyslexie)			
Rekenproblemen (dyscalculie)			
Motoriekproblemen (dyspraxie)			
Persoonlijkheidsstoornissen (autismespectrumstoornis)			
ADHD/ADD			
HBH (Hoogbegaafdheid)			

Hieronder leest u steeds twee bij elkaar horende uitspraken. U kiest eerst welke uitspraak het best bij uw kind past. Vervolgens geeft u aan of de uitspraak heel sterk (<< of >>) van toepassing is of alleen maar een beetje (< of >)

	Mijn kind	<<	<	>	>>	Mijn kind:
1	Is energiek.					Is vaak moe.
2	Is veel ziek.					Is nooit ziek.
3	Neemt initiatieven.					Neemt een afwachtende houding aan.
4	Speelt veel met anderen.					Speelt graag alleen.
5	Zoekt gezelligheid op.					Trekt zich terug.
6	Heeft zelden ruzie met andere kinderen.					Heeft vaak ruzie met andere kinderen.
7	Heeft een volgende rol bij het spelen.					Heeft een leidersrol bij het spelen.
8	Zoekt contact met oudere kinderen.					Zoekt contact met jongere kinderen.
9	Kan op zijn beurt wachten.					Vindt het nog moeilijk om op zijn beurt te wachten.
10	Kan niet zo goed tegen zijn verlies.					Kan goed tegen zijn verlies.
11	Is spontaan behulpzaam.					Is desgevraagd behulpzaam.
12	Is snel geraakt (gevoelig).					Is niet zo snel geraakt (minder gevoelig).
13	Leeft met andere kinderen mee.					Is minder betrokken bij andere kinderen.
14	Komt voor zichzelf op.					Komt niet zo duidelijk voor zichzelf op.
15	Gaat in discussie om gelijk te krijgen.					Gaat niet in discussie om gelijk te krijgen.
16	Toont zelfvertrouwen.					Is niet zo zeker van zichzelf.
17	Vraagt hulp als dat nodig is					Vraagt geen hulp als het nodig is.
18	Vertelt spontaan over gebeurtenissen en activiteiten.					Moet nadrukkelijk uitgenodigd worden om te vertellen over gebeurtenissen en activiteiten.
19	Bedenkt vaak ongebruikelijke oplossingen.					Bedenkt niet zo vaak ongebruikelijke oplossingen.
20	Houdt van doespelletjes.					Houdt van denkspelletjes.
21	Werkt of speelt geconcentreerd.					Is snel uit zijn concentratie gehaald.
22	Is snel ontmoedigd als iets niet lukt.					Geeft niet snel op maar probeert het juist opnieuw.
23	Wordt boos als iets niet lukt.					Wordt niet snel boos als iets niet lukt.
24	Verveelt zich gauw.					Verveelt zich niet snel.
25	Maakt af waar hij mee begon.					Wisselt snel en vaak van spel zonder iets echt af te maken.
26	Kan goed werken zonder de aandacht van de ouder/leerkracht.					Vindt het nog moeilijk om te werken zonder de aandacht van de ouder/leerkracht.
27	Spreekt meestal in goede zinnen.					Spreekt nog niet zo duidelijk.

	Mijn kind	<<	<	>	>>	Mijn kind:
29	Kent de betekenis van veel woorden.					Kent nog niet de betekenis van veel woorden.
30	Gebruikt moeilijke woorden.					te en eenvoudige woorden.
31	Heeft interesse in letters en lezen.					een interesse in letters en lezen.
32	Heeft interesse met de wens om te leren schrijven.					aan dat het wil leren schrijven.
33	Heeft interesse in hoeveelheden en getallen.					een interesse in hoeveelheden en getallen.
34	Heeft een goed geheugen.					Vergeet vaak dingen.
35	Is ondernemend in zijn spel.					Is afwachtend in zijn spel.
36	Stelt veel vragen.					Stelt niet veel vragen.
37	Heeft niet zo'n grote dadendrang.					Heeft een grote dadendrang.
38	Is bekend in de wereld om hem heen.					Is nog vooral gericht op zijn eigen beleving en wereld.
39	Weet veel over verschillende dingen.					veel over verschillende dingen.
40	Heeft een echte hobby.					Heeft geen echte hobby.
41	Vindt het leuk om mee te doen met groepsactiviteiten					Heeft een hekel aan groepsactiviteiten
42	Heeft moeite om fouten te maken					Wil per se foutloos werken
43	Stopt 'af' voordat hij iets nieuws kiest					Maakt zijn spel niet 'af' voordat hij iets nieuws kiest
44	Wijkt af van school/PSZ/KDV					Gaat met tegenzin naar school
45	Heeft moeite om weerstand te moeten overwinnen als hij vaardigheden moet automatiseren (leren fietsen, veters strikken)					Automatiseren verloopt vlot en probleemloos

Mijn kind houdt vooral van:	Aankruisen
Buitenspelen	
televisie kijken	
Computerspelletjes	
spelen met poppen	
bouwen met blokken, lego, etc.	
Puzzelen	
gezelschapsspelletjes.	
fantasiespel, rollenspel	
liedjes zingen, naar muziek luisteren	
Sport	
taalspelletjes, boeken bekijken, lezen	
luisteren naar verhalen	
tekenen, knutselen	
rennen, klimmen, stoeien	
rekenspelletjes, telspelletjes, aftelversjes	

Beste ouders/verzorgers,

Binnenkort komt uw kind bij ons op school.

De leerkracht van groep 1-2 geeft u een 'instroompakket' mee, waarin onder andere een intakevragenlijst zit. Deze bevat vragen over de ontwikkeling van uw kind tot nu toe. Op de achterkant van de vragenlijst is er ruimte voor de menstekening (tekening van jezelf). Deze laat de groepsleerkracht op de eerste schooldag maken. Dus dat hoeft u niet thuis te doen.

Wij vinden het belangrijk dat elke ouder deze lijst zo zorgvuldig mogelijk invult, zodat wij vanaf het begin van zijn/haar schoolloopbaan ons lesaanbod zo goed mogelijk kunnen afstemmen op het niveau van uw kind.

Zes weken na instroom vindt een observatie plaats door de groepsleerkracht, aan de hand van dezelfde vragenlijst. Na de observatie vindt er een gesprek plaats met de ouders, waarbij de leerkracht zijn/haar bevindingen met u zal bespreken

4. Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

4.1 Inleiding; Veni vidi vici

Eigen aan kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong is dat ze blijk geven van een sterke leerbehoefte. Daarnaast hebben ze een brede belangstelling en zijn ze in staat zich zeer taakgericht op te stellen, mits de aangeboden opdrachten op het juiste ontwikkelingsniveau zijn. Als niet aan de leerbehoefte tegemoet wordt gekomen, zal het kind veel aandacht vragen, weinig zelfstandig acteren en nauwelijks taakgerichtheid laten zien. De opvatting dat het kind juist eerst al deze taken moet laten zien voordat het een aangepast leerstofaanbod krijgt, is daarom een verkeerd vertrekpunt. In dit geval gaat de kost voor de baat uit. Eerst is dus een uitdagend aanbod nodig en dan pas zal het kind zijn talenten tonen.

Een kleuter met een grote ontwikkelingsvoorsprong beheerst veelal het basisaanbod uit groep 1 al bij binnenkomst. Bij een gemiddeld leerstofaanbod, zoals dat aan alle kinderen geboden wordt, zal voor dit kind niet de noodzaak bestaan om te reiken naar de naaste zone van ontwikkeling. Voor dit kind is leren op een gemiddeld niveau hetzelfde als iets al kunnen maar het toevallig nog niet eerder gedaan hebben. Om tot beheersing van een specifieke vaardigheid te komen wordt er bij dit kind dus geen beroep op enige inspanning gedaan, het kind komt, ziet en overwint.

Indien de ontwikkelingsvoorsprong zo groot wordt dat zowel vanuit een didactisch als sociaal-emotioneel perspectief het verstandig is om de leerling te laten doorstromen naar een volgend leerstofjaarniveau, hanteren we onderstaande criteria.

4.2 Besluitvormingsprocedure vervroegde doorstroming

Bij de besluitvorming zijn de volgende personen betrokken; leerkracht, intern begeleider en ouders. De directie heeft een adviserende rol.

De eerste stap die gezet wordt is het doorlopen van de procedure van signalering en diagnostiek (zie Hoofdstuk 3). We volgen het adviestraject vervroegde doorstroming van het DHH. Dit is een kwalitatieve ondersteuning op grond waarvan een eigen afweging gemaakt kan worden.

Andere factoren die van invloed zijn op de beslissing van vervroegde doorstroming zijn: leerling, school en ouders.

Leerling:

- Voorsprong door een spontane ontwikkeling
- Didactische noodzaak
- Een voorsprong van ten minste twaalf maanden op de vakgebieden begrijpend lezen, spelling en rekenen.
- Disharmonie tussen sociale en cognitieve ontwikkeling
- Zelfbeeld; anders zijn kan een ongunstige invloed hebben op het zelfbeeld.
- Afwezigheid van werk- en leerstrategieën (noodzaak van toepassen is niet aanwezig).
- Bij leer- en/of persoonlijkheidsstoornissen vindt er geen vervroegde doorstroming plaats. Tenzij een deskundige van buitenaf dit adviseert. Daar moet een psychodiagnostisch onderzoek aan vooraf gaan.

School:

- Grenzen aan vervroegde doorstroming, maximaal één keer in de schoolloopbaan in groep 1-2.
- Mogelijkheden begeleiden van de leerkracht in tijd en ruimte.
- Mogelijkheden begeleiden van de leerling in tijd en ruimte.
- Pedagogisch klimaat van de ontvangende groep.
- Mening groepsleerkracht en ib-er.

Ouders:

- Houding ouders
- Bereidheid tot samenwerking met school.
- Mening ouders.

Indien vervroegde doorstroming noodzakelijk blijkt in groep 3-8 worden dezelfde criteria gehandhaafd.

4.3 Stappenplan invoering

Vervroegde doorstroming kan plaatsvinden op elk moment in het schooljaar. Om kennishiaten te voorkomen maken we gebruik van de richtlijnen voor individueel compacten uit de derde module van het DHH.

De ib-er maakt een handelingsplan en begeleidt de leerling één keer in de week.

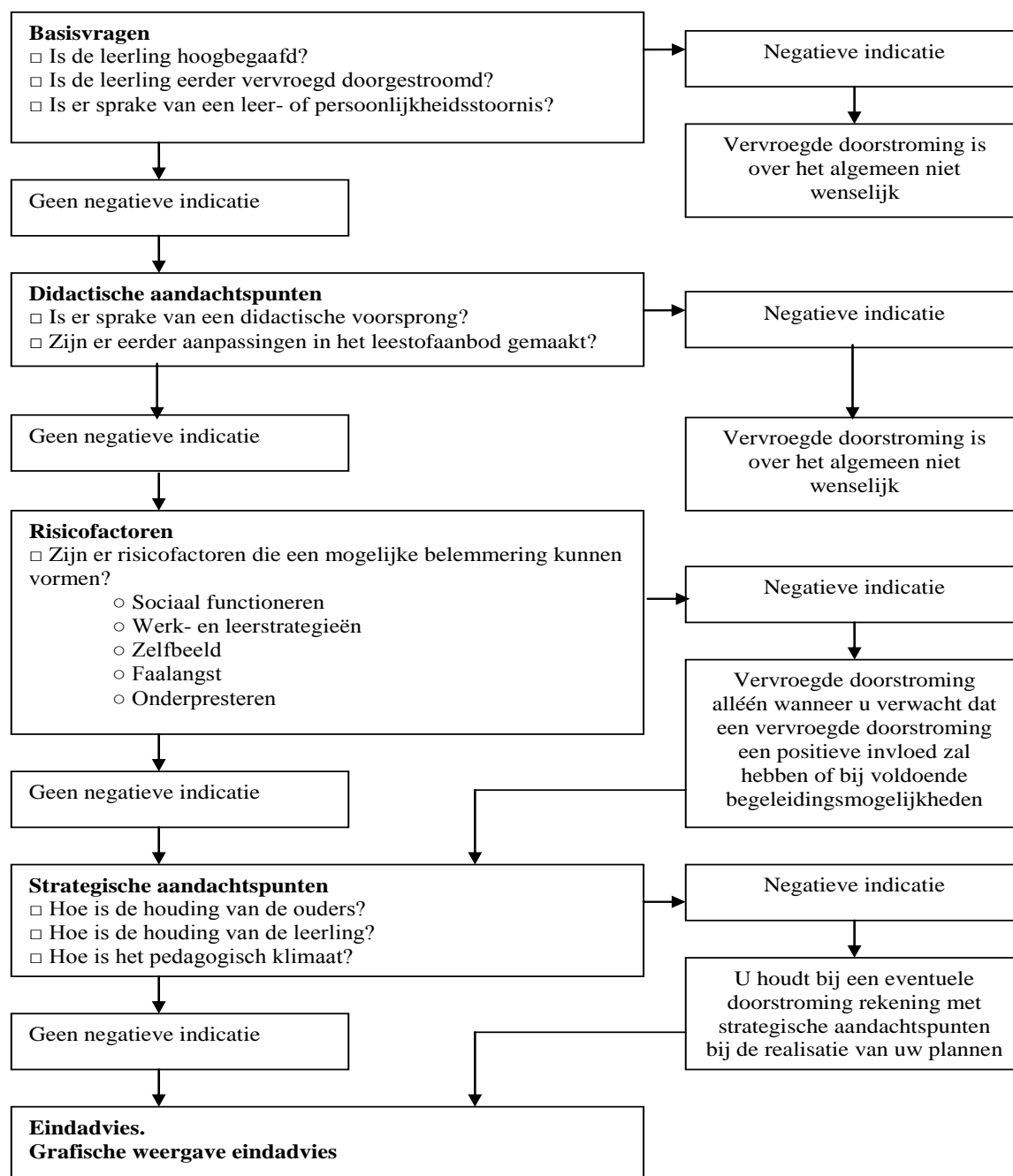
Evaluatie vindt plaats na zes weken en na drie maanden.

Na drie maanden wordt de vragenlijst module 4 van het DHH ingevuld door ouders en leerkracht.

4.4 Doorstroomschema's

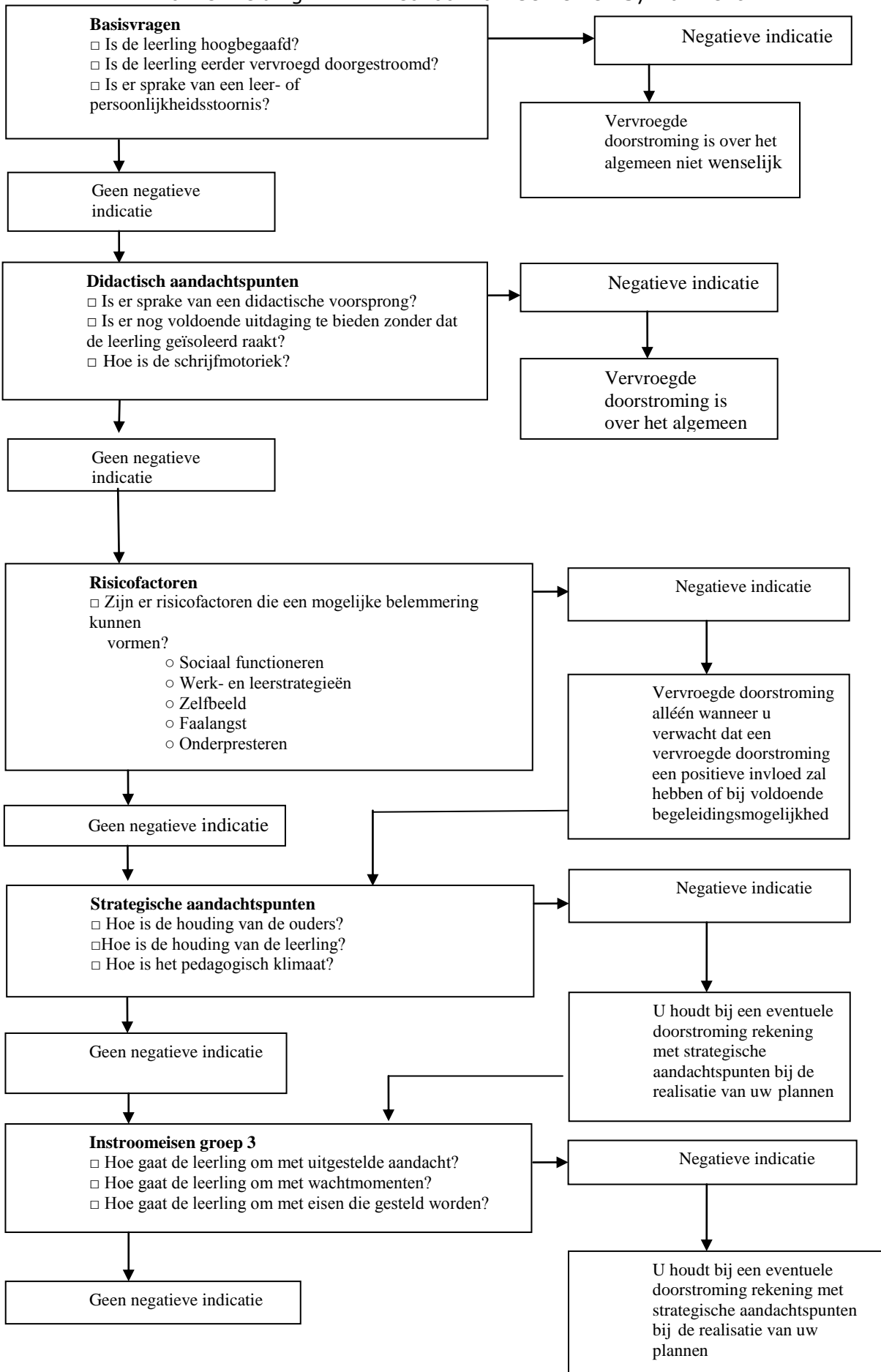
Stroomschema de adviesprocedure vervroegde doorstroming groep 3-8

Bronvermelding: DHH- Eleonoor van Gerven en Sylvia Drent

Stroomschema de adviesprocedure vervroegde doorstroming groep 1-2

Bronvermelding: DHH- Eleonoor van Gerven en Sylvia Drent

5. Begeleiden van (hoog)begaafde kinderen.

5.1 Inleiding

Onderzoek heeft uitgewezen dat (hoog) begaafde leerlingen andere onderwijsbehoeften hebben dan gemiddelde leerlingen.

De leerbehoeften zijn te herleiden tot leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerken zijn voor (hoog) begaafde leerlingen. Deze leerlingen hebben weinig behoefte aan herhaling en beschikken over een groot leertempo, niet te verwarren met een hoog werktempo.

Reguliere leerstof houdt rekening met de gemiddelde leerling. Er wordt geen rekening gehouden met het feit dat er ook leerlingen zijn die met een heel beperkt aanbod van de leerstof even goede resultaten behalen. De reguliere methode werkt niet vanuit een probleem (probleemgestuurd leren) en de leerstof wordt in kleine stapjes aangeboden. Bovendien wordt er in de reguliere methode alleen geanticipeerd op voorkennis waarin de methode al eerder in heeft voorzien. Het is dus duidelijk dat reguliere methoden in leerstof en in de wijze van aanbieden minder goed aansluiten bij datgene wat (hoog) begaafde kinderen in hun mars hebben.

5.2 Aanpassingen in de reguliere leerstof

Op de Bongerd werken we met compacten zoals in het DHH wordt aangegeven. Deze manier van compacten gaat uit van de in de methode aangeboden leerdoelen en de daarbij behorende oefenstof.

Dit betekent dat voor elk leerstofblok dezelfde strategie van compacten wordt gebruikt. Dat betekent dat deze leerlingen altijd de methodegebonden toetsen meedoen en niet worden vooruit getoetst. Het DHH werkt op basis van leerlijnen, d.w.z. dat er twee niveaus van compacten worden aangeboden: eerste leerlijn en tweede leerlijn.

N.a.v. het diagnostisch onderzoek verwijst het DHH naar het geschiktste niveau van compacten voor een leerling. Voor leerlingen die talent hebben op één bepaald vakgebied kan eveneens gebruik gemaakt worden van de richtlijnen van het DHH. Leerlingen die in aanmerking hiervoor komen moeten over goede werk- en leerstrategieën beschikken en goed zelfstandig kunnen werken. Tevens moeten ze gedurende ten minste twee toetsen uit het LOVS een I+ score hebben gehaald.

Eerste leerlijn

* 25-50% van de reguliere leerstof wordt geschrapd

* voor begaafde leerlingen met een didactische voorsprong van ongeveer een half jaar en /of talent op één gebied.

Tweede leerlijn

- * 50-75% van de reguliere leerstof wordt geschrappt.
- * voor hoogbegaafde leerlingen
- * ruime didactische voorsprong van meer dan een half jaar
- * voor leerlingen die al vervroegd zijn doorgestroomd
- * voor leerlingen die gaan doorstromen (versneld door de stof)

5.3 Compacten en verrijken

Groep 1-2

De leerkracht heeft goed zicht op het ontwikkelingsniveau van de leerling (verkregen door de intake-lijst en observatie gedurende de eerste zes schoolweken). De leerkracht heeft goede materiaalkennis en zicht op de leerlijnen voor het stimuleren van de verschillende ontwikkelingsgebieden.

Stap 1:

Voor de kerngebieden in de ontwikkeling wordt vastgesteld wat het niveau van de leerling is. Vaardigheden en kennis worden getoetst m.b.v. het LOVS en de kleuterobservatielijst.

Stap 2:

Bekijken welke leerdoelen nog open staan en welke taken en materialen hiervoor ingezet kunnen worden. Aanbod beperkt houden en leerstappen groot maken.

De leerkracht maakt gebruik van het aanwezige speel- en leermateriaal met tips uit de boeken:

- * Mag het iets meer zijn (Patricia Termeer)
- * Hoogbloeiërs (Tanya de Kruijft)

Voor deze leerlingen zijn de verrijkingstaken onderdeel van de reguliere week- dagtaak en zijn zichtbaar op het planbord.

Deze leerlingen maken minimaal 5 verrijkingstaken per week. Deze moeten ze zelfstandig uitvoeren onder de speel- en werktijd.

De groepsleerkracht zorgt voor de instructie en directe begeleiding, minimaal één maal per week.

Dit is terug te vinden in de weekplanning die in elke groep aanwezig is. Daarnaast worden de wekelijkse keuzetaken op een hoger niveau aangeboden en worden er hogere eisen gesteld aan de taakverwerking.

Groep 3-8

Aangezien binnen De Bongerd vooral wordt gewerkt met een jaarstof klassensysteem vinden wij het verstandig om structureel vakgebonden te verrijken. Incidenteel kan het voorkomen dat er vakoverstijgende verrijkingstaken worden aangeboden. Bij het verrijken worden de materialen van levelwerk structureel ingezet.

Voor alle groepen geldt; werken aan verrijkingsmateriaal vraagt om

begeleiding. De groepsleerkracht geeft minimaal één keer per week instructie en directe begeleiding aan deze kinderen. Het werk van deze kinderen wordt nagekeken, besproken en beoordeeld. Dit is terug te vinden in de weekplanning die in elke groep aanwezig is.

5.4 Takenoverzicht

De intern begeleider is verantwoordelijk voor:

- * coördinatie uitvoerend diagnostisch onderzoek
- * interpretatie en verslaglegging van gegevens uit diagnostisch onderzoek
- * procedure vervroegde doorstroming
- * bewaken doorgaande lijn in de aanpak over de leerjaren
- * evaluatie met ouders in samenwerking met de groepsleerkracht

De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

- * opstarten en verrichten signaleringsprocedure
- * aanmelding voor diagnostisch onderzoek
- * verzameling observatiegegevens diagnostisch onderzoek
- * aanpassing in de leerstof
- * voortgangsgesprek met de ouders in samenwerking met de intern begeleider
- * evaluatie met de leerling
- * evaluatie met de ouders

De stuurgroep is verantwoordelijk voor:

- * beheer van het beleidsplan
- * beheer en uitbreiding orthotheek verrijkingsmateriaal
- * planschema HBH 2013-2014

5. Rapportage en communicatie

6.1 Inleiding

Kiezen voor verrijking betekent dat de leerkracht de prestaties van de leerlingen zichtbaar moet maken voor de leerling en zijn ouders. Dit kan op verschillende manieren afhankelijk van het soort verrijkingsmateriaal. De leerkracht formuleert de leerdoelen en legt vast hoe de ontwikkeling van de leerling is in relatie tot de gestelde doelen. Dit is terug te vinden in de groepsoverzichten en groepsplannen.

6.2 Leerdoelen

Leerdoelen vakoverstijgend (2014/2015)

Leerkracht kiest als leerdoel het zelfstandig verzorgen van een presentatie, waarbij de leerling ten minste twee verschillende presentatievormen gebruikt. Samen met de leerling worden de beoordelingscriteria opgesteld waaraan elke presentatie moet voldoen. Kennis- en vaardigheidsdoelen stellen leerkracht en leerling samen op.

In het rapport komt een inlegvel waarop de doelen en de eindbeoordeling worden vermeld.

Leerdoelen bij de vakken

Wij hanteren dezelfde indeling als voor de prestatieniveaus bij de reguliere leerstof; 80% beheersing is ruim voldoende, 70% is voldoende. Minder dan 70% is onvoldoende en meer dan 80% is goed. In het rapport komt een inlegvel waarop deze niveaus van beheersing worden vermeld.

Bijv. Rekenen plustaak 80% goed = r.v.

6.3 Feedback verrijkingswerk

9 belangrijkste opdrachten voor de leerkracht bij verrijkingswerk

Klassenmanagement:	Instructie afstemmen op:	Interactie gericht op:
1. Leermaatjes: Peer contact	4. Leerstijl	7. Structuur (tijd/eisen)
2. Leertijd: (o.a. compacten)	5. Kind-doelen	8. Feedback op inzet en groei
3. Leerstof: Opdrachten op niveau	6. Oefenbereidheid	9. Reflectie

9 belangrijkste leerstof overstijgende doelen voor verrijkingswerk

Leren leven	Leren leren	Leren denken
1. Zelfvertrouwen, zelfstandigheid	4. Doorzettingsvermogen	7. Hogere denkvermogen
2. Samenwerkingsvermogen	5. Organisationsvermogen	8. Oefenbereidheid
3. Communicatievermogen	6. Oplossingsvermogen	9. Reflectievermogen

Evaluatievragen verrijkingswerk (O8)

9	Wat zijn je (leerstof overstijgende) doelen?	9	Hoe heb je hieraan kunnen werken met de opdrachten die we nu nabespreken?
4	Voor welke opdracht(en) heb je veel moeite gedaan om ze goed uit te voeren?	4	Voor welke opdracht(en) heb je geen of weinig veel moeite hoeven te doen om ze goed uit te voeren?
4	Welke opdrachten heb je overgeslagen?	4	Heb je opdrachten overgeslagen omdat ze te moeilijk waren?
4	Kon je je gedachten goed bij je werk houden? Zo nee, hoe kwam dat volgens jou?	9	Heb je nog een verzoek of voornemen voor de volgende week? Zo ja, wat dan?
6	Heb je deze week een nieuwe oplossingsmethode ontdekt?	6	Heb je deze week nog iets anders geleerd wat je zeker nog eens gaat gebruiken?
8	Zat er herhaling in je opdrachten? Zo ja, vond je dat nodig?	8	Ben je deze week iets tegengekomen waarvan je denkt: dat moet ik gaan oefenen? Zo ja, wat dan?
2	Heb je deze week maatjes kunnen helpen? Zo ja, wie en hoe dan?	2	Heb je deze week hulp gehad van een maatje? Zo ja, wie en hoe dan?
	Mocht je je opdracht deze week presenteren? Zo ja, vul dan 5xP in!		Heb je deze week opdrachten gehad waarbij je zelf iets moest bedenken? Zo ja, wat voor een opdracht was dat dan? En wat vond je van deze opdracht?

6.4 Takenkaart levelwerk

Naam:

Week:

	Leeskwartier	Taal/spelling	Rekenen		
Maandag					
Dinsdag					
Woensdag					
Donderdag					
Vrijdag					

Keuzetaken

	Lezen	Taal/spelling	Rekenen		
Maandag					
Dinsdag					
Woensdag					
Donderdag					
Vrijdag					

Afspraken takenkaart levelwerk

- leerkracht vult in kaart in welke extra taken leerling heeft
- leerkracht vult in kaart in hoeveel bladzijden leerling per keer moet maken
- leerkracht print een nieuwe kaart uit als een taak verandert
- leerkracht evalueert één keer per week met leerlingen de taken